

NAPREJ

Glasilo Socialistične stranke Jugoslavije.

Branjo Koren:

Zatajil sem ga!

Pod tem naslovom je prineslo »Jutro« 13. maja notico, da je predsednik SSJ zatajil g. Kocmurja s trditvijo, da ni več član stranke in tudi nima s stranko ničesar več opraviti. — Priznam, da sem dosledno tako izjavil, pa v kljub temu ga nisem zatajil, ker faktično že dolgo časa ni več član SSJ in zato nisem imel nika-kega povoda ga tajiti ali ščititi. Zakaj pa sem to storil? — Organizacija obrtnikov v Celju je sklicala za dan 11. maja sestanek z dnevnim redom: govor iz ljubljanske bolniške blagajne. Radovednost me je silila, da sem šel tudi jaz na ta sestanek. Prepričan, da bom tam gotovo natančno zvedel o novem delavskem bolniškem, nezgodnem in starostnem zavarovanju ter o paritetnem zastopstvu in plačilu. Pripravljen sem bil nastopiti proti vsaki demagogiji in zagovarjati interese tistih, za katere so bolniške blagajne ustanovljene. — Ljubljanski poročevalec g. Majcen je razvil neprizanesljivo kritiko o gospodarstvu bolniške blagajne. Čeprav sem mu za razkritja zelo hvaležen, mi zamagam, ker ni vedel ničesar povedati o tem, kaj se je tudi dobrega storilo. — Najmanje mi ni bilo potrebno zatajiti katerega izmed Kocmurjevcev. Kaj takega mi niti na misel ni prišlo.

Prav lahko bi zagovarjal morebitne grehe, ki so se storili pri ustvarjanju in centraliziranju blagajn. Saj ima delavstvo pri ustvarjanju velikih ciljev ravno tako možnost se zmotiti, kakor se zmotijo učeni gospodje. Samo po sebi bi postalo umevno, če bi načelstvo in nadzorstvo nakazalo svojemu uradništvu za požrtvovalno vztrajnost pri delu z vso pravico zaslužen nagrado. Ubogi uradniki so se in se še trudijo od osmih zjutraj do pozne noči, nikoli se niso omejevali na svojo delavno dobo, marveč so jo z razumevanjem vedno še podaljševali. Prav nič pa ni jasno, če je sklical načelnik g. Rožanc sejo načelstva in nadzorstva samo zato, da si med seboj razdelijo mastne nagrade.

G. Majcen kot član sosveta si je moral vpogled v zapisnike s silo priboriti. V zapisniku, ki so ga s silno težkim srcem pokazali, je razvidno, da je g. podravnatelj predlagal za ravnatelja Kocmurja 50.000 kron nagrade in gospod Kocmur za podravnatelja dr. Žužka 25.000 K nagrade. Eden izmed članov načelstva je predlagal za načelnika Rožanca 10.000 K, za podnačelnika Miheveca 5000 K, vsi ostali člani načelstva pa so imeli različne zasluge, za katere so eni dobili 3000 K, drugi pa do 2000 K. Kje pa je bilo nadzorstvo? Kaj pa je ono reklo takemu ravnaniu blagajne. Tudi nadzorstvo je dobilo lepe nagrade, da je molčalo. Končno se je samo za nagrade izplačalo okoli 200.000 K, tisti pa, ki so največ zaslužili,

so dobili najmanj in to so bili — uradniki. Poročalo se je razen tega tudi o nebroj drugih stvarih (kakor o avtomobilu), in vsi ti grehi naj bi šli na račun socializma.

Kot predsednik stranke za Slovenijo sem podal to izjavo s popolnim prepričanjem, da bo izvrševalni odbor moje dejanje odobr. Storil sem to le proti neki kliki ljudi, ki kljubujejo in so kljubovali celi dve leti vsem sklepom strankinoga vodstva.

Ob nobenem času in na nobenem mestu ne bom zagovarjal dejanj, ki se mi zdijo koruptna in nepoštena. Gospod Kocmur pa je storil stranki s svojim kljubovanjem veljkansko uslugo.

Četudi so imeli pravico do sklepanja po avstrijski medvojni naredbi, ki daje na občnem zboru načelstvu in nadzorstvu polno moč, bi morali biti tem bolj obzirni. Nikakor pa nimata načelstvo in nadzorstvo dobivati nagrad, marveč le povrnitev službenih stroškov.

Radoveden sem, kaj poreče k temu strokovna komisija!

MIŠ, KI LUKNJO ZAPUŠČA, JE AMERIKA.

Zedinjenim državam se je zdelo v zadnjem času primerno, da se popolnoma odločijo od kuhanja visoke politike skupno z evropskimi državami. Menda se je Ameriki prav zamalo zdelo, da bi igrala v lepi družbi ulogo strica-rešitelja iz prekmorja, ki ga smatrajo potrebnega samo tedaj, dokler posega v žep, ki ga pa nehalo spoštovati in poslušati, kakor hitro pride z dobrim svetom na dan. Taka črna nehvaležnost je bogatemu stricu zagrenila veselje do visoke politike in zaprl se je za dvojnimi vratni v znani »splendid isolation« (vzvišeni osamelosti). Mišlil si je: Pridete že pome, ko vam bodo moji dolarji sladki!

Pa tega ni hotelo biti. Nasprotno: evropske države so se zbrale brez njegovih odposlancev na genovsko konferenco, igrajo brez njega izborna svojo ulogo in je prilika, da jim ta uloga brez šepetalca ravnotako dobro teče kakor preje žnjim. Ni potrebno na široko razlagati, da obstoja ta uloga v tem, da skušajo nastopajoči junaki — imperialistične vlade — drug drugega z intrigantstvom oslepariti in vsi skupaj doseči čim večje dobičke iz položaja sovjetske Rusije.

To je druga nehvaležnost in kakor je prva Ameriko poslala v pustiv, tako jo mora druga privabiti iz pustiva domov — na vrelo terišče visoke politike. Ker osebni dobiček je nazadnje vendarle važnejši kot pa zagrenjena čustva.

Tako je Amerika napravila prvi korak, ki jo zopet povrača svetu. Dala je te dni evropskim državam razumeti, da je pripravljena sodelovati pri morebitni mednarodni komisiji, ki bi dobila nalogo, da metodično prouči rusko vprašanje. Rusko vprašanje pa je za imperialistične dr-

Izhaja razen ponedeljka in dneva po prazniku vsak dan.

Uredništvo in upravištvo: Ljubljana, Francišškanska ulica 6-I.

Stane mesečno 10 Din.

Naslov za dopise: Ljubljana pošt. pred. 168. Tel. int. št. 312. Ček. rač. št. 11.959.

Oglasi: prostor 1 × 55 mm 60 p.

Dopise frankirajte in podpisujte, sicer se ne priobčijo. Rokopisi se ne vračajo.

Reklamacije za list so poštnine proste.

žave enostavno: Ne morda pomoč gladojočemu ljudstvu, ampak koncesije za izkoriščanje ruskih neizmernih naravnih dobrin. Amerika ne more Evropi privoščiti, da bi se ta sama okoristila s temi dobrinami, zato pa mora zopet v jaynost. Tisto nieno sodelovanje je seveda razumeti tako, da bo skušala zase doseči čimveč, če ne vseh ugodnih točk. In smo prepričani, da bo s svoje strani napravila in popustila vse, da druge države čimbolj izrine in oškodi.

V tej maščevalnosti je kal novih svetovnih zvez in novih svetovnih sporov.

PRED SLUŽBENIM ZAKLJUČKOM GENOVSKJE KONFERENCE.

V Genovi niso prišli zavezniki do sporazuma s sovjetsko Rusijo. Zaman je opozarjala modra angleška delegacija zaveznike na posledice. Francoska delegacija je ostajala trdovratna in tako se je genovska konferenca razbila. Preteklo nedeljo so sicer države sklicateljice sklenile nastopno resolucijo:

1. Zastopniki vseh držav genovske konference se sestanejo dne 15. junija v Haagu in izvolijo tam do dne 26. junija ožji komite. Države, zastopane v ožjem komiteju, nominirajo takoj nato svoje eksperte. 2. Ta komite mora potem tekom 3 mesecev skupno z eksperti izgotoviti predloge za rešitev ruskega problema, četrti mesec je določen za to, da se države posvetujejo o predlogih komiteja. 3. V Haagu bosta zborovali dve komisiji: ruska in neruska. 4. Neruska lahko povabi k svojim sejam tudi rusko, vendar pa k temu ni obvezana. 5. Na današnji seji podkomisiji naj se sprejme tekst zavrnitve polemične note ruske delegacije; tekst je Lloyd George sam sestavil. Sklep naj se nato naznani Rusom na prihodnji seji podkomisije s prečitanjem.

Vendar pa ni pomen te resolucije tako velik kakor bi hoteli zavezniki. Ker ni prišlo na konferenci niti do sklepa desetletnega premirja, ki ga je forsiral z vso močjo angleški minister Lloyd George, bo naše čitatelje prav gotovo zanimalo sledeče poročilo iz Genove v preteklem mesecu:

Angleški ministrski predsednik Lloyd George je imel pred angleškimi in ameriški časnikarskimi poročevalci govor, v katerem je na slikoviti način orisal nevarni položaj, v katerem se danes nahaja Evropa. Primerjal je Evropo goreči lavi, ki se vsiplje iz bruhajočega vulkana, ter povdarjal, da mora Evropa brezpogojno vzeti v poštev lačno Rusijo in razljučeno Nemčijo.

»Svet mora priznati deistvo,« je dejal Lloyd George, »da Rusija in Nemčija skupaj vsebujeta dve tretjini vsega evropskega prebivalstva. Njih glas se bo slišal prej ali slej, in rusko-nemška pogodba je prvo svarilo tega glasu.«

Kot dokaz obstoječe nevarnosti je navedel deistvo, da ni od Baltiškega na do Črnega morja nikake meje, ki bi bila splošno priznana.

»Želim le, da bi bila tudi Amerika navzoča,« je vzkliknil tekom svojega govora. »Nekateri ljudje mislijo, da želimo Zedinjene države iz sebičnih namenov. Toda to ni resnica. Mi želimo Ameriko, ker je v stanu izigravati neko posebno oblast. Ravno njena popolna neodvisnost od vseh drugih ji daje pravico govoriti.

»Ameriki bi bilo mogoče izigravati vplive kot nobeni drugi državi. Bilo bi ji mogoče priti semkaj nevezano in svobodno, in vpliv, ki ga ji daje njeno neodvisno stališče, bi prinesel besedo miru.

»Toda Amerika ni tu. Vsled tega mora Evropa sama poskusiti vse, kar je v njeni moči, da reši probleme na svoji lastni način.«

Lloyd George je izrazil mnenje, da bi desorganizacija Evrope imela svoj učinek na ves ostali svet, vštevši tudi Zedinjene države. Izrazil je svoje začudenje nad ljudmi, ki se ne zavedajo velikanske odločitve, pred katero stoji danes Evropa.

Ako se Evropa ne reorganizira, oziroma ako se genovskij konferenci ne posreči ustvariti tak položaj, da bo mogoč mir, tedaj je Lloyd George prepričan, da bo še on dočakal, ko se bo Evropa kopala v krvi, ako pa ne on, pa gotovo današnji mladi rod.

»Zmagali smo v vojni,« je dejal Lloyd George, »toda naša zmaga ne bo trajala večno. Ako se naša zmaga spremeni v opresijo, bo sledilo maščevanje, ravno tako kot je nemški akciji, ki je započela svetovno vojno, sledilo maščevanje.«

»Mi moramo biti pravični in pokazati moč. Mi moramo priznati, da evropski položaj ni dober, in da se pojavljajo viharji, katere moramo pomiriti.«

Nato je Lloyd George slovesno opozarjal na dolžnost časopisja, da deluje na to, da se po vsem svetu razširi potrpljenje, dobra volja in vzajemno delo.

»Mi smo tu, da bi učili in vodili,« je dejal Lloyd George na koncu, »toda prosim vas v interesu svetovne bodočnosti, da ne večate zaprek, ki so že na potu, temveč da rabite svoj vpliv ter pomagajte rešiti težkoče, ki so polne nevarnosti.«

SMRTNE OBSODBE.

S smrtnimi obsodbami so naši državni funkcionarji zelo radodarni. V Sloveniji na primer ni bilo še nikoli toliko smrtnih obsodb na dnevnem redu kakor ravno po svetovni vojni. Drugod seveda tudi ni nič boljše. Poleg političnih smrtnih obsodb, izrekajo smrtno obsodbo v veliko večji meri nad zločinci, ki so koga umorili na ta ali oni način. Ravno preteklo soboto so obesili na sarajevskem dvorišču tamošnjega okrožnega sodišča Branka Antonijevića, ki je meseca junija lanskega leta umoril in oropal v Derventi Dragičo Kukovića in Ružo Petrovića. Če bodo merodajni krogi odpravili s smrtnimi obsodbami vedno bolj in bolj množično se zločine, je zelo dvomljivo, da ne izrečemo še kaj hujšega. Treba bi bilo odpraviti gorostasne socialne krivice in se v veliko večji meri pobrigati za naše šolstvo, pa bo takoj padla zločinska statistika na minimum! Toda ravno v tem oziru se naša vlada premalo briga in tako plovemo nasproti zelo resnim časom, ki se bodo za brezbriznost naših vodilnih državnikov še krvavo maščevali. V Ameriki na primer, ki se najbolj odlikuje po številu s smrtnimi obsodbami, so že prišli do tega spoznanja in ravno v zadnjem

času opažamo močna stremjenja za popolno odpravo smrtnih kazni. Po celi državi se vrše protestni shodi in predavanja, v katerih govorniki najodločnejše obsojajo zakon smrtnih kazni in naglašajo, da nima noben človek in ravno tako ne družba pravice ubijati kakor tudi ne za kazni usmrčiti! Govorniki nadalje poudarjajo, da se je v Zedinjenih državah najbolj razpasel sistem ubijanja, ki je barbarski in ki postavlja človeka na nivo navadne živali. V Ameriki namreč, ki prednjači vsem državam na svetu po svoji civilizaciji in kulturi, usmrčajo zločince na električnih stolčkih v posebnih pritvniških sobah.

Politične vesti.

+ Čičerinovo pismo italijanskemu ministru za zunanje zadeve. Vodja ruske sovjetske delegacije je poslal italijanskemu ministru za zunanje zadeve pismo, v katerem protestira proti nekakšnemu je-robstvu zaveznikov, ki so se s posebnim sklepom obvezali, da ne bodo sklepali z Rusijo pogodb. Čičerin naglašja, da pomenja ta sklep novo prikrito blokado, namenjeno proti koristim ruskega naroda. Ruska delegacija z obžalovanjem ugotavlja, da stavlja vedno kaka država svoje koristi nad interese Evrope in miru. Sovjetska vlada se bo energično uprla vsem poizkusom zaveznikov, ovirati jo v njenem napredovanju.

Dnevne vesti.

Ljubljana.

Skrbimo za mestne uboge Beda med ubogimi stoji mesta Ljubljane je od dne do dne večja. Poleg pomanjkanja hrane, pomanjkanja primernejših bivališč in obleke so razširjene med njimi razne bolezni, ki uničujejo njihovo deložnost, uničujejo pa zlasti mladino, ki bi morala postati cvet našega naroda. V tej sili je pomoč nuja in dolžnost vseh inovitejših in interesiranih krogov je, da oblažijo to bedo ter pripomorejo poklicanim faktorjem do ugodne rešitve tega vprašanja. Vprašanje preskrbe naših ubožcev, zlasti pa preskrbe naše mladine, ne sme postati zoperno nadlegovanje prebivalstva našega mesta, temveč se more smatrati kot ena najvažnejših zadev. Mestni magistrat se je na inicijativo župana že obrnil enkrat do vseh inovitejših krogov s prošnjo, da se zavežejo žrtvovati vsak mesec primerne vsote za mestne uboge. Temu pozivu se je odzvalo le majhno število pozvanih tako, da ti mesečni prispevki ne zadostujejo niti za majhno število ubožcev. V prihodnjih dneh se obrne mestni magistrat ponovno na mestno prebivalstvo s prošnjo, da podpirajo s stalnimi mesečnimi prispevki mestne uboge. V to svrhu bodo predložene vsem interesiranim krogom posebne izjave, na katerih se posamezniki izjavijo, kakšno vsoto so pripravljeli vsak mesec žrtvovati za mestne uboge. Vsak najmanjši dar je dobrodošel in upamo, da bo odziv večji, kakor je bil do sedaj. Te izjave bodo pobirale po hišah zastopnice ženskih organizacij, ki so prostovoljno prevzele to delo, v času od 2. do 10. junija t. l.

Za zgradbo zavoda za slepe so darovali: Družina Rutar Din 50, nadučitelj Josip Kobal Din 72.50, Kranjska dež. banka, tu Din 200, Savinjska posojilnica, Žalec Din. 50, Hranilno in posojilno društvo, Ptuj Din 100. Tukajšnji oddelek ministrstva za trgovino in industrijo je poslal za lepe vojaške delno zapuščino Din. 60.80 pokojne ge. Amalije Fuchsove. Znesek se je na željo pokojnice in zgornjega oddelka izplačal.

Spored koncerta pevskega zbora »Mladost« iz Zagreba v Ljubljani dne 22. maja v dvorani Filharmonijske družbe. I. del unetni zbori: 1. Manojlović: Prizrezo stari, 2. a) Jozefovič: Zdrava Marija; b) Milojević: Moje Lane. — 3. a) Dev: Kvišku plava; b) Hatze: Večernje Zvono. — 4. Bersa: Prvi snijeg (zbor bez riječi uz gusle, harfu i 2 roga). — II. del narodne pesmi: 1. a) Grgošević: U čas dok se akšam čita . . . (Bosna); b) Stolzer: Ejdemo dimo, idemo . . . (Medjimurje). 2. a) Krašna: Od, dekla, dekla . . . (Hrv. Zagorje); b) Mokranjac: Mirjamo (Fragmet) arangement za muški zbor uz orig. uvod od Ca; c) Komjović: Pod pednjari: tenor — (Bosna) 3. Čanić: Oj jesenske duge noći (Slavonija) (tri

varijante); b) Faigl: Stara ljubezen (Kranjska). 4. a) Jozefovič: Jadri brode (Istra); b) Dobronić: Jadovanka (Srbija); c) Bersa: Popuhnil je tilni vetar (Hrv. Primorje). 5. Mokranjac: XI. rukovet (Srbija). Vstopnice od 18. t. m. dalje v pisarni Glasbene Matice.

Umetnostnozgodovinsko vodstvo po Ljubljani. Umetnostno-zgodovinsko društvo priredi za člane in po njih uvedene goste vodstvo po Virantovi hiši na trgu sv. Jakoba, ki je najlepši spomenik poznega rokokoa v Ljubljani in po cerkvi sv. Jakoba. S tem se otvarja serija ogledov umetnostno važnih spomenikov v Ljubljani in izven nje. Vodstva so združena s kratkim nagovorom, ki bo pojasnil pomen in kulturni milje dotičnega spomenika. V Virantovi hiši bo vodil g. Gaber, po cerkvi sv. Jakoba pa Msgr. V. Šteska, ki bo razložil tudi zgodovinsko topografijo okolice te cerkve. Vodstvo se vrši v torek, dne 16. t. m. ob 3. pop. Sestanek udeležencev točno ob 3. pri Marijinem stebri na trgu sv. Jakoba.

Mestna kopel zaprta. Vsled najhujših neodložljivih poprav je bil mestni magistrat prisiljen ljudsko kopel v Kolodvorski ulici do preklica zapreti.

Prihodnja številka »Sporta« (š.) izide v četrtek to je 18. majnika.

Celje.

Iz občine Okočca Celje. V nedeljo, dne 14. t. m. je sodr. župan Hrasnik otvoril sejo, prečital dnevni red kakor običajno. Nekateri gospodje, posebno iz klerikalnega kluba, so se napravili tako komodne, da pošljejo, če jim kaj na dnevnem redu posebno ne ugaja, popolnoma nezakonito svojega namestnika z motivacijo: Sem zadržan. To smo nekoliko časa opazovali, ali končno je tudi nam zmanjkalo potrpljenja, da bi še nadalje kar mirno gledali, kaj počenjajo tisti gospodje iz nasprotnega tabora. Klub soc. obč. svetnikov je protestiral proti nezakonitemu ravnanju nasprotnih strank in zahteval odstranitev neopravičencev pri seji. Sodr. župan je konstatiral, da je to istinito in zahteval, da se omenjeni odstranijo, sklicujoč se na § 19. občinskega re. da za Štajersko, kateri je še do danes pravomočen. To pa je prizadete gospode hudo poparilo in so namesto neopravičencev odbornikov odstranili sami sebe, to je vsi klerusi skupno z demokrati, katerim se je pridružil še en narodni socialist — korporativno. Ali vam je, gospodje, tudi znano, da ste se urezali, kajti s tem nas ne boste nikdar preplašili, da bi se več ne unali nastopati za red in disciplino. Sicer pa naibrže ni to dalo povod, da ste se odstranili, pač pa bi vam najbrže ne bilo ljubo zameriti se svojim prijateljem. Je že tako, če dela tista elektrika tako velike sitnosti in so socialisti tako trmasti, da se ne dajo zlepa dopovedati ničesar, dokler vsaki svari sami ne pregledajo dna. Toda, gospodje, do danes smo vse delali, kar se tiče remedure v občinskem gospodarstvu, bolj z rokavicami, od sedaj pa boste spoznati popolnoma, da smo tisti, ki ne maramo ničesar zadržati, temveč hočemo vse podrobno prinesiti v javnost, da bo vedela, kako se je gospodarilo z občinskim imetjem nekdanj. in komu ni ljubo, da mi socialisti tega ne maramo gledati. Tistemu gospodu, ki je zagrozil, da bo izvajal konsekvence, priporočamo, naj občinski red počasi in pazljivo prečita, da se drugič ne bo tako moralno blamiral, kakor se je v nedeljo. Drugače je čist fain gospod. — Vam, sodrugi, ki ste nas določili v občinski zastop, pa zagovarjamo, da bomo delali tako dolgo, da raziaspimo vse, kar se je toliko časa na vaš račun brez naše vednosti delalo. Občina je ljudska in ljudstvo naj odločuje občinsko gospodarstvo, ne pa posamezne osebe za kulisami.

Občinski odbornik.

Gospodu Bizjaku v album. Hudo se je razjezil gospod Bizjak, ko smo v »Na-

preju» povedali, kako se briga za stavkajoče kovinarje v Celju in se je z vsilo pogljal v svet z dopisom v »Novi Dobi«, kakor bi hotel vse prepričati ali pričati, da je njegova trditve resnična. Ali če bi revež vedel, da je namesto strahu doživel roganje med vsemi delavskimi vrstami, bi tega dopisa ne objavil, kajti dobro ga poznamo. Da zna tudi dobro zavijati in se končno še zlagati povrh, to nam je že itak znano. Ali da se upa z nekimi obljubami farbati po listu naše delavstvo, pa je že prenaivno in naj bi vsaj gledal, da se preveč ne osmeši. Po eni strani ga skrbi, kdo in koliko jih je, ki dobivajo boleznino pri bolniški blagajni, da je ne bi kdo dobil neupravičeno, po drugi strani pa pravi, da bodo že obrtniki poskrbeli za pravično delavsko zavarovanje. No, če bi bilo mnogo takih obrtnikov, ki bi imeli tak čut za delavstvo, bi se prav lepo zahvalili zanje. Toda mi gosp. Bizjaka prav dobro razumemo in vemo, na kaj računa. Vendar delavstvo bo tudi znalo njegove račune prekrizati, kajti dovoli ima izkušeni, kako se odlikujejo obrtniki podobno tovarnarjem pri zatiranju. Enkrat za vselej vam povemo: bolniške blagajne so zgrajene na delavskih žuljih, niti vinarja ni vašega v njih, zatorej se zgubite od naših ustanov! Delavstvu pa: Pojdi v boj za volitve v bolniške blagajne, napravi red in izloči škodljivce, ker so bolniške blagajne tvoja last! — Izrazit strankar.

Maribor.

Ljudje, ki so na glavo padli morajo biti pri železniški upravi, ki je poslala pred obiskom posebne preiskovalne komisije v mariborske delavnice juž. žel. okrožnico, v kateri dela odgovorne za izvajanje pasivne rezistence delavske zaupnike in hujškanje nejugoslovanskih delavcev, za katere zahteva z različnimi grožnjami popolno listo. Se celo najzagrizenejši buržoazni listi kakor »Slovenski Narod« priznavajo, da se godi izstradanemu železničarskemu delavstvu barbarska krivica, pa ti pride taka železniška uprava in postavi svojo moralo s tako cinčno in zavijaško lažjo pred obsodbo javnosti. Kaj pa misli tale železniška uprava, da bo danes z ultrapatriotičnimi ciklami in neumnostmi in navzlic vsem zakonom o redu in radu še kaj dosegla v pomirjenju obupanega delavstva? Zakaj ne zgrabite naravnost tistih ljudi, ki sedijo na odgovornih mestih: našega prometa, jemljejo ljudstvu milijone, njega pa pustite umirati v gladi in blatu? Sami veste, kdo so krivci, pa niste toliko pošteni, da bi nanje pokazali in od njih zahtevali remedure. Morate zato ker živite sami žnjimi v perveznih odnošajih? Tudi to se bo kmalu nehalo in tudi za vas pride težak obračun. Tujci so res krivi, da je danes v delavnici in ne samo v tej, ampak po vsej državi, tak grozen položaj, toda ti tujci so izzemači, ne pa reveži, ki so prišli s prozornim trebuhom v našo državo za kruhom. Tistim tujcem bomo poslali nekoč svoje okrožnice in njim bomo izjavili svoje zakone v redu in radu, obenem žnjimi pa tudi tistim elementom med domačini, ki iz samogoltnosti zavijajo bednemu domačemu in tujemu človeku vrat. Delavstvo v mariborski delavnici ni bilo še nikoli tako solidarno, kakor je danes. Vse razlike, vsi medsebojni prepričani so izginili pod pritiskom ene edine želje: ohraniti vsaj življenje. Ta želja se bo nekoč razširila in udarila s pestjo in nihče naj bi se ne čudil, če bo brizgnila pod njenim udarcem kri. Volja do dela je vedno manjša, zaupniki ne prevzemajo nobene odgovornosti več za posledice, zadnji dogodek je pred vratmi — in v tem času se pa upa skisan možgan pri železni upravi na tako grd način rogati se obupanemu delavstvu! Neverjetna nesramnost. H komisiji je prišel delavec, ki ga plačujejo mesečno s 1900 kronami, od katerih mu še odbijejo 450 K za premož! S 1450 K naj živi sebe, ženo in otroke! Ali je ta človek in vseh 3000 njegovih tovarišev pes, da se mu tako oddoljujejo za njegovo trdo delo? Kdo torej hujška ljudi k skrajni odpomoči, kdo je krivec in šuft in vreden, da ga izženejo ne samo iz države, temveč s sveta sploh?

Večer baleta in ritmike priredi v petek 19. maja t. l. v Narodnem gledališču v Mariboru slovenska plesalka Lidija Wislakova. Po sijajnih uspešnih nastopih v ljubljanski operi prirca naša domačinka v različnih delih naše države predstave strogo umetniškega značaja. Opozarjamo mariborsko občinstvo na to izredno prireditev, ki se bo vršila samo enkrat. Na program so:

Chopin, Delibes, Dvořák, Goimod, Grieg, Mozart itd. Predprodaja vstopnic pri gled. blagajni.

Sam ali družba. Na svetu sta v glavnem dve vrsti ljudi. Prva misli, da je svet radi njih, da se mora vse njim na voljo goditi, da mora vse tako plesati, kakor oni godejo. Lep primer za našo trditve je genovska konferenca, kjer ima prvo besedo republika Francoska. Druga vrsta ljudi je pa tako ustvarjena, da vresnici pleše, kadar prva gode, da mirno drži, kadar vihti bič, da grize kisló jabolko, dela zadovoljen obraz in hvale »dobro« jed. Včasih pa se najde kdo, ki mu to ni všeč, začne oznanjevati nov evangelij bratstva, enakosti, svobode. Ljudje ga sicer poslušajo, mu potrjujejo, mu ploskajo, gredo celo za njim, toda pri prvem kamečku, ki ga je treba odstraniti, jim pade srce pod kolena, da zbogom. Nekaj pa jih še kljub temu vstraja, gredo dalje, podirajo oviro za oviro, nemeneči se za nevarnost, v kateri se nahajajo. Komu pa koristijo uspehi, ki jih dosežejo? Največ tistim, ki so ostali lepo doma za pečko. Ne, človeku ni dobro samemu biti, pravi že staro sveto pismo. Ne, človek ne sme samo zase delati, pravo novo sveto pismo-socialistični katekizem. V ta nauk verujemo; toda vera brez del je mrtva in mrtvi smo tudi mi, če po njej ne živimo. Kdor pravi, da je delavec, pa delavcu ne pomaga, tak ni vreden tega častnega imena. Kje je delavec najbolj pomoči potreben? Na gospodarskem polju. Mu lahko pomagamo? Lahko. Nalagajmo vse svoje prihranke v svoji delavski hranilnici Konsumnega društva za Slovenijo, ki obrestuje hranilne vloge po 4 in pol, odnosno one proti daljšemu odpovednemu roku po 5%.

ZAKAJ SE DELAVSTVO BOJUJE ZA SKRAJŠANJE DELAVNEGA ČASA?

Minilo je že nekaj desetletij, odkar je organizirano delavstvo upostavilo zahtevo: osem ur dela, osem ur za razvedrilo in izobrazbo in osem ur počitka.

Ko je zahteva po mednarodnem pariškem delavskem kongresu 1889. postala splošna, so delavci delali še po deset in enaist, dvanajst in več ur dnevno. V Evropi v malih mestih je bilo v navadi, da so delali pri mojstrih od zore do mraka, poleti, pozimi pa pri luči pozno v noč, da se je delavcem dremalo pri delu.

Buržoazija je takrat zakričala, da so delavci leni, zato hočejo delati kot gospodje le po osem ur na dan. Veliko je bilo delavcev, ki niso razumeli te zahteve in ki so bili malodušni. Ti so rekli, da se osemurni delavnik ne bo nikdar dosegel.

Danes zavedno in organizirano delavstvo zahteva že manj kot osem ur dela na dan. In gotovo ima vzroke za svojo zahtevo. In kakšni so ti vzroki?

Delavec je že od mladih nog tepen. Ko prične pohajati v šolo, mu ubijajo v glavo le nauke druge vrste. Ves elementarni poduk v ljudski šoli je tako prirejen, da se le tega uči, kar mu služi pri delu. Delavskega otroka prav ničesar ne uče, kar bi razvilo v njem misel, da je siromak, ker kapitalistični interesi izkoriščajo njegovega očeta zaradi profita. Kjer je v šoli uveden verski poduk, ga uče, naj bo ponižen, krotak in pokoren, da tako iz njega napravijo volinega človeka, ki je pripravljen nositi težko butaro izkoriščanja z veliko udanostjo in brez godrnjanja. Ko je delavski otrok dovršil ljudsko šolo, so mu zaprta vrata do višjih učnih zavodov in mora na delo.

Med delavskimi otroci se seveda najdejo izieme, ki študirajo dalje, a to so izieme.

Kje naj torej delavec zadobi potrebno izobrazbo? Iskati jo mora sam. Izobraževati se mora sam po končanem delu, bodisi da obiskuje večerne šole, da hodi poslušat znanstvena predavanja, ali da čita poučne knjige. Dolg delavni čas pa onemogočuje izobrazbo po končanem delu. Delavec, ki gara deset ali dvanajst ur na dan, je tako duševno in telesno

tbit, da si zaželi počitek, ko pride od dela domov.

Tega dejstva se prav dobro zavedajo kapitalistični magnatje. Tem je 12-urni delavnik tako prirastel k srcu, da se ne morejo ločiti od njega. Znani kapitalist Carnegie je gradil knjižnice, njegovi delavci so na garali v jeklnah po dvanajst ur.

Delavstvo zahteva skrajšanje delavnika, da ima dosti časa za svojo izobrazbo, katere mu ni dala ljudska šola. Izobraženo delavstvo se ne da teptati in izkoriščati. Organizira se strokovno, politično in gospodarsko, da vodi ofenzivo proti svojim nasprotnikom in ustvarja boljše življenske razmere za svoj razred v človeški družbi.

Skrajšanje delavnika je potrebno, da si delavstvo nabavi tisto znanje, ki je zanj potrebno, da vodi uspešen boj v svojem interesu.

Iz stranke.

Krajevna politična organizacija SSJ v Spodnji Šiški naznanja, da se bo vršil nie izredni občni zbor 24. maja ob 8. zvečer z zelo važnim dnevnim redom. Udeležba odbornikov dolžnost! — Štefan Sušnik, tajnik.

Vič-Glince, V torek ob 20. se bo vršil v »Delavskem domu« sestanek vseh, ki se zanimajo za delavsko gibanje. — Krajevni odbor SSJ.

Članstvo Socialistične stranke Jugoslavije v Celju opozarjamo na člansko zborovanje, katero se bo vršilo v četrtek, 18. maja 1922 v gostilni »Zeleni travnik« v Celju ob 7. zvečer. — Ker je dnevni red nad vse važen, pričakujemo obilne udeležbe. Kraj. organ. SSJ v Celju.

Iz strok. gibanja.

Kongres Saveze železničarjev Jugoslavije. Dne 13., 14. in 15. se je vršil v Zagrebu v »Železničarskem domu« na Petrinjski ulici kongres železničarjev. Navzočih je bilo 48 delegatov iz vse države, ki so zastopali okoli 10.000 organizirancev. Sprejeti so bili važni sklepi, debate so bile stvarne in v nekaterih točkah zelo burne. Železničari so se začeli gibati, separatizem umira. Daljše poročilo prinesemo, ko nam bo doposlano.

Seja ožjega odbora Strokovne komisije se bo vršila v torek, 16. t. m. ob 6. zvečer v prostorih Strokovne komisije. Tajništvo.

Seja odbora podružnice kovinarjev se bo vršila v sredo 17. maja takoj po delu v društvenih prostorih, Šelenburgova ul. 6. II.

UMETNIŠKA PROSTITUCIJA.

»Trije labodie«, druga številka, urednika Marij Kogoj in Josip Vidmar. Druga številka nas je presenetila po svojih ne navadno revnih prispevkih, izmed katerih vsebujejo vsi zelo očitne znake epigonstva. Take so n. pr. pesmi Pogačnika, Skalickyja, Kosovela, Premruja in Oniča. Prispevala sta tudi Župančič in Gradnik, ki sta nas presenetila s svojo revščino. Z črtico je zastopan Bevk, ki producira kar na debelo in zaraditega zanemarija poglobitev in Stante, ki se je vrgel na »Zidanie Babilona« s praznimi besedami, ki spominjajo močno na Premrujeve pesnitve. Ciril Vidmar ni še nič povedal s svojim razkrajanjem v »Pričakovanju« in ravnotako ne Melihar. Fran Tratnik je napisal več aforizmov in poleg tega nastopil s šestimi reprodukcijami. V »Treh vrednotah« se je oglašil tudi Joža Vidmar, ki z veliko dolgočasno gostobesednostjo govori o prajem življenju. V »List-

ku« si daje Kogoj izpričevalo »ene najjačie reproduktivne sile v Sloveniji« in prihaja končno srečno do zaključka, da so »Milan Skrbinšek, Marij Kogoj in Fran Kralj tisti ljudje, ki bi jih vsaka uprava morala brezpogojno pritegniti k gledališču.« Ob tej priliki moramo pripomniti, da si je dovolilo uredništvo »Treh labodov« veliko nesramnost s tem, da je priobčilo Škerlovo pesem »Slovo od ladje« vkljub opetovanim opominom od strani avtorja, da pesem ni na razpolago »Trem labodom«. Ta slučaj dovolj jasno pokazuje, da je bilo uredništvo v veliki zadregi za prispevke in da bo v prihodnjih številkah pustilo v stiski tiskati še bolj reven material. Če revijo prav pazno pregledamo, opazimo, da se prav nič ne razlikuje od »Ljubljanskega Zvona«, ali »Doma in Sveta«. Nasprotno, mi opazimo še bolj izrazito mahanje po zraku, Kogoj se opravičuje s tem, da »začenja pri korenini«. To se reče v 41 vrsticah, tiskanih petih, absolvirajoč obstoječi družabni red. Sploh pa opazamo pri njem, da bi mu zelo dobro delo, če bi se malo поближе seznanil s socializmom. »Trije labodje« dokazujejo s svojo drugo številko, da nimajo pravice do obstoja in da je bil že skrajni čas, da so se mladini ločili. Doba umetniške prostitucije mora namreč miniti! Kdor je svobodomislec in socialist, ne sme sode-

lovati pri buržujskih listih in se niti najmanj opravičevati, da nima umetnost čisto nič opraviti z vsakdanjim življenjem! Tudi ne sme biti svobodomislec na tihem, temveč mora to svoje svobodomiselstvo pokazati tudi v dejanjih. Svoj takozvani »socializem« opravičevati s tem, da ne spada v umetniško revijo, je absurdnost prve vrste. Današnja umetnost mora namreč biti s svojo elementarnostjo prosta vseh tradicionalnih spon, in sicer razredna, to je proletarska!

Po svetu.

— Rusija je podpisala 70 pogodb. Sovjetska vlada je v nekaj manj kot petih letih svojega obstanka sklenila 70 pogodb, dogovorov in konvencij s tujimi vladaми. Vštete pa niso tri usiljene pogodbe, med katerimi je bila znana mirovna pogodba s staro Nemčijo, ki je bila podpisana v Brestlitovsku in ki je zdaj razveljavljena. Uradno poročilo, ki omenja pogodbe, jih deli v tri kategorije. Na prvem mestu so pogodbe z neodvisnimi sovjetskimi republikami, druge so s sosednjimi državami, tretje pa z državami zapadne Evrope, med katerimi sta tudi Velika Britanija in Francija. S sovjetskimi republikami je bilo sklenjenih 21 pogodb; te republike so: Armenija, Azer-

bejdžan, Buvara, Georgija, Ukrajina, Bela Rusija in Vzhodna Sibirija. V drugi kategoriji je 31 pogodb, ki so bile sklenjene s sledečimi sosednjimi državami: Poljska, Finska, Estonija, Letvija, Rumunija, Turčija, Afganistan, Perzija in Mongolija. Najvažnejša je pogodba s Perzijo, ki dovoljuje sovjetski Rusiji, da lahko pošlje svoje rdeče čete v Perzijo, če bi katera koli sovražna država hotela kdaj napasti Rusijo s perzijskega teritorija. — V tretji kategoriji so pogodbe trgovinskega značaja, repatrijacije vojnih in civilnih ujetnikov in pomožne akcije ob Volgi. Takšno pogodbo ima Rusija z Združenimi državami, Francijo, Veliko Britanijo, Švedsko, Norveško, Nemčijo, Italijo, Čehoslovaško, Avstrijo in Ogrsko.

UTRINEK

Če je kapitalistična logika pravilna, tedaj ne bi bilo premoga, železa, olja, ne kruha, če ne bi bilo kapitalistov na svetu. Če je Bog dal vse te stvari samo za kapitaliste, potem so nemogoče brez njih. Da — ampak večina delavcev še ne ve, da brez njih ne bi bilo kapitalistov, dočim so delavci lahko brez kapitalistov.

Izdajatelj: Zvonimir Bernot (v imenu pokr. odb. SSS)

Odgovorni urednik: Anton Podbevšek.

Tisk Učiteljske tiskarne v Ljubljani.

Izjava.

Podpisani preključujemo in obžalujemo vse besede, katere smo govorili napram gospodični Dragici Bostič in g. Lojzetu Kralju in se zahvaljujemo, da sta odstopila od sodne tožbe, vsled česar plačamo 50 K v občinski nbožni sklad.

Toplice pri Zagorju ob Savi,
15. maja 1922.

Valentina Izlakar.

Jurij in Antonija Lazanski.

Za
2 dečka in 1 deklico
(7—13 let)

iščem popolne oskrbe. Ponudbe pod »Moderno vzgoja« na upravo »Napeja«.

Največja zaloga
klavirjev in pianin v Ljubljani.

TVRDKA J. DOLENC,
Ljubljana, Mišerjeva ulica št. 5

se priporoča za nakup najboljših instrumentov izvrstnih tovarn po najsolidnejših in nizkih cenah.

Medić, Rakovec & Zankl,
prej A. Zankl sinovi.

Tovarna kemičnih in rudn. barv ter lakov
Centrala: Ljubljana, d. z. o. z. Skladišče: Novisad.

Telefon 64. Brzojavi: MERAKL, Ljubljana. Telefon 64.

Emajlni laki. Pravi firnež. Barva za pode.

Priznana najboljša in zanesljiva kakovost: barve za obleke, vse vrste barv, suhe in oljate, mavec (Gips), mastenec (Federweiß), strojno olje, karbolinej, steklarski in mizarški klej, pleskarski, slikarski in mizarški čopiči, kakor tudi drugi v to stroko spadajoči predmeti. »MERAKL«, Lak za pode. »MERAKL«, Linoleum lak za pode. »MERAKL«, Emajlni lak. »MERAKL«, Brunoline.

Čeniki se začasno ne razpošiljajo!

Ogrska
Salama

Mesnega oddelka
Gospodarske zveze v Ljubljani

je pravkar dozorela.

Izdelek je prvovrstnega okusa.

Razprodaja počenši s 15. majem

kg po Din 64.—.

V poštinih zavitkih od 5 kg dalje.

Konsum. društvo rudarjev v Hrastniku

vpisana zadruga z omejenim poroštvo

sprejema hranilne vloge, ki jih obrestuje po 4%.

Na podlagi zadnjega računskega zaključka ima 576 članov ter sledeče društvene sklade:

Rezervni delež K 120.201.82.

Društveni delež K 17.103.71.

Blagovni promet za l. 1919/20 je znašal K 2,968.093.48. Delež znaša K 100.—.

Član postane lahko vsak.